

ความชุกของการเกิดอุบัติเหตุทางตาของผู้ป่วยที่รับการรักษาในโรงพยาบาลอำนาจเจริญ

PREVALENCE OF OCULAR TRAUMA IN AMNATCHAROEN HOSPITAL

Received: June 28, 2023

Revised: August 29, 2023

Accepted: September 05, 2023

ญาณสิริ เมธาพิสิทธิกุล^{1*}, จุฑามาส รอมวงค์²

Yanasiri Methapisittikul^{1*}, Juthamas Rourmwong²

บทคัดย่อ

การบาดเจ็บต่อดวงตามีความหลากหลาย และส่งผลกระทบต่อการมองเห็น การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุก สาเหตุ และปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญของการเกิดอุบัติเหตุทางตาของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลอำนาจเจริญ โดยเป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบย้อนหลัง เก็บข้อมูลจากเวชระเบียนของผู้ป่วย ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2564-31 พฤษภาคม 2566

ผลการศึกษา พบผู้ป่วยอุบัติเหตุทางตาทั้งหมด 696 คน เป็นเพศชาย 481 คน อายุเฉลี่ย 42.55 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยในเขตอำเภอเมือง อุบัติเหตุเกิดกับตาขวามากกว่าตาซ้าย ทั้งหมดไม่ได้ใช้อุปกรณ์ป้องกัน พบบ่อยในอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 36.2 เกษตรกร ร้อยละ 35.2 โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร ส่วนใหญ่เข้ารับการรักษาแบบผู้ป่วยนอก มีผู้ป่วยนอนโรงพยาบาล 58 คน ระยะเวลาเฉลี่ย 2.88 วัน ค่ารักษาพยาบาลเฉลี่ย 12,855 บาทต่อคน การวินิจฉัยโรคที่พบบ่อยที่สุด คือ Corneal foreign body สาเหตุที่พบบ่อยที่สุดเกิดจากการทำงาน หลังสิ้นสุดการรักษาผู้ป่วยส่วนใหญ่มิระดับการมองเห็นปกติ แต่พบสูญเสียการมองเห็นถาวรหลังสิ้นสุดการรักษา 5 คน

การวิเคราะห์สถิติของผู้ป่วยอุบัติเหตุต่อดวงตามีประโยชน์อย่างมากในการวางแผนการรักษาและป้องกัน สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการรณรงค์การใช้อุปกรณ์ป้องกัน

คำสำคัญ: การบาดเจ็บต่อดวงตา, ระดับการมองเห็น, ภาวะตาแตก

¹ สังกัดกลุ่มงานจักษุวิทยา โรงพยาบาลอำนาจเจริญ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ

Ophthalmology, Amnatcharoen Hospital, Amnatcharoen Provincial Public Health Office

² สังกัดกลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลอำนาจเจริญ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ

Outpatient nursing care unit, Amnatcharoen Hospital, Amnatcharoen Provincial Public Health Office

*Corresponding author E-mail: yanasiri.metha@gmail.com

Abstract

The purpose of the study was to analyze the prevalence, causes, and risk factors of ocular injuries in patients who underwent treatment at Amnatcharoen Hospital. The study is a retrospective descriptive study that gathered information from medical records of patients who received treatment for eye injuries between August 1, 2021 and May 31, 2023.

As a result, 696 eyes were injured in all, 481 men (69.1%). 42.55 is the average age. In the city were 425 patients (61.1%). The majority only injured one eye. There was no protective equipment used in these injuries. 245 patients (35.2%) were farmers and 252 (36.2%) were self-employed. Due to the harvesting season, it is anticipated that the number of patients will increase between January and February and July and October. 638(91.7%) individuals received outpatient care. 58 patients required hospitalization, with a 2.88-day average stay. The cost per patient was about 12,855 Thai baht. Corneal foreign body is the most common diagnosis. The risk factors were from working with 421 patients. The majority of patients have normal vision and 5 were completely blind.

Overall, compiling data on incidents of ocular injuries was of great use for creating a future plan for treatment and prevention at the city scale. This knowledge might be useful for encouraging farmers and other independent contractors to wear protective gear and to coordinate with other hospitals on treatment procedures for comprehensive therapy.

Keywords: Ocular trauma, Eye injuries, Visual acuity

บทนำ

อุบัติเหตุต่อดวงตาเป็นหนึ่งในสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดการสูญเสียการมองเห็นอย่างถาวร ทั้งยังทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นภาวะต้อกระจก และต้อหิน⁽¹⁾ ซึ่งภาวะดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้ป่วยในระยะยาว องค์การอนามัยโลกได้ประมาณการเกิดอุบัติเหตุทางตามากถึง 55 ล้านตาต่อปี มีผู้ป่วยกว่า 19 ล้านคน ต้องสูญเสียการมองเห็นหรือมีการมองเห็นลดลงหนึ่งข้าง⁽²⁾ มีการคาดการณ์จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุทางตาในประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวนมากถึง 2.4 ล้านคนต่อปี และมีผู้ป่วยประมาณ 20,000 ถึง 68,000 คน ที่ต้องสูญเสียการมองเห็นอย่างถาวร⁽³⁾

อุบัติการณ์การเกิดอุบัติเหตุต่อดวงตาของประเทศไทยยังไม่มีรายงานชัดเจน แต่ก็มีสาเหตุเกี่ยวข้องกับการทำงาน⁽⁴⁾ จากการศึกษาผู้ป่วยอุบัติเหตุทางตาที่จังหวัดลำพูน⁽⁵⁾ พบว่า ส่วนมากเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 36.5 ปี สาเหตุหลักเกิดจากการทำงาน โดยเฉพาะการใช้เครื่องตัดหญ้า โดยมีผู้ป่วยมากถึงร้อยละ 46.4 ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด คล้ายกับการศึกษาที่โรงพยาบาลมุกดาหาร⁽⁶⁾ ซึ่งพบว่าผู้ป่วยอุบัติเหตุทางตาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย วัยแรงงาน และมีสาเหตุมาจากการทำงาน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยร้อยละ 70 ได้รับการรักษาแบบผู้ป่วยนอก ไม่ต่างกับโรงพยาบาลธรรมศาสตร์⁽⁷⁾ ซึ่งพบว่า อุบัติเหตุทางตาส่วนใหญ่เกิดในเพศชาย ช่วงอายุ 31-40 ปี เกิดจากการทำงาน และการวินิจฉัยที่พบมากที่สุด คือ เศษเหล็กติดกระจกตา แม้ว่าการบาดเจ็บ ส่วนใหญ่จะไม่ได้ทำให้มีการสูญเสียการมองเห็นระดับรุนแรง แต่ก็มีส่วนหนึ่งที่ต้องได้รับการนอนโรงพยาบาล และก็มีไม่น้อยที่สูญเสียการมองเห็นตั้งแต่แรกเริ่ม โดยผู้ป่วยส่วนมากไม่ให้ความสำคัญในการใช้อุปกรณ์ป้องกันตา

โรงพยาบาลอำนาจเจริญเป็น โรงพยาบาลทั่วไปขนาด 330 เตียง มีผู้ป่วยอุบัติเหตุต่อดวงตาเข้ารับบริการอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย รอยโรคหลากหลายรูปแบบ มีผลต่อการมองเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนกระทั่งสูญเสียการมองเห็นถาวร โดยส่วนมากสามารถรักษาได้โดยไม่ต้องส่งต่อ ในขณะที่ผู้ป่วยบางกลุ่ม เช่น ผู้ป่วยที่มีสิ่งแปลกปลอมในดวงตา จำเป็นต้องส่งตัวเพื่อรักษาต่อในโรงพยาบาลที่มีจักษุแพทย์เฉพาะทางจอตา สถิติการให้บริการผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุทางตาที่ผ่านมา มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยพบว่า ระหว่างปี 2564 ถึง 2566 มีผู้ป่วยเข้ารับบริการทั้งสิ้น 696 คน การเพิ่มศักยภาพของการรักษาพยาบาลนอกจากการเพิ่มบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ เพิ่มเครื่องมือที่ทันสมัยแล้ว การเตรียมระบบให้พร้อมที่จะให้บริการผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุทางตา โดยเฉพาะการวางแผนป้องกัน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความชุกของการเกิดอุบัติเหตุทางตาของผู้ป่วยที่รับการรักษาในโรงพยาบาลอำนาจเจริญ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความชุกของการเกิดอุบัติเหตุทางตาของผู้ป่วยที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลอำนาจเจริญ
2. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญของการเกิดอุบัติเหตุต่อดวงตา รวมถึงความรุนแรงต่อการมองเห็น

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบย้อนหลัง (Retrospective study) โดยเก็บข้อมูลจากเวชระเบียนของผู้ป่วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุทางตา ที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลอำนาจเจริญ ทั้งแบบผู้ป่วยใน และผู้ป่วยนอก ตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2564-31 พฤษภาคม 2566

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความชุกของการเกิดอุบัติเหตุทางตาของผู้ป่วย จำนวน 12 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ อาเภอที่เกิดเหตุ เดือนที่เกิดเหตุ สาเหตุของการได้รับอุบัติเหตุ ระยะเวลาก่อนมาถึงโรงพยาบาล การวินิจฉัยโรค ตาข้างที่ได้รับอุบัติเหตุ ระดับการมองเห็น การใส่อุปกรณ์ป้องกัน และวิธีการรักษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของโรงพยาบาลอำนาจเจริญ เลขที่ 7/2566 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2566

ผลการวิจัย

ผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุทางตาทั้งหมด 696 คน เป็นเพศชาย 481 คน คิดเป็นร้อยละ 69.1 อายุเฉลี่ย 42.55 ปี ช่วงอายุที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุด คือ 40- 50 ปี จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 ภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ที่อำเภอเมืองอำนาจเจริญ 425 คน ร้อยละ 61.1 นอกนั้นเป็นผู้ป่วยรับส่งต่อจากโรงพยาบาลชุมชน ส่วนใหญ่อุบัติเหตุมักเกิดกับดวงตาข้างเดียว โดยพบที่ตาขวา ร้อยละ 52.9 พบอุบัติเหตุต่อตาสองข้างเพียง 7 คน ร้อยละ 1.0 ผู้ป่วยส่วนใหญ่เข้ารับการรักษในช่วง 1-3 วันหลังเกิดอุบัติเหตุ คิดเป็นร้อยละ 45.1 ผู้ป่วยทั้งหมดไม่ได้ใส่อุปกรณ์ป้องกัน ดังตารางที่ 1

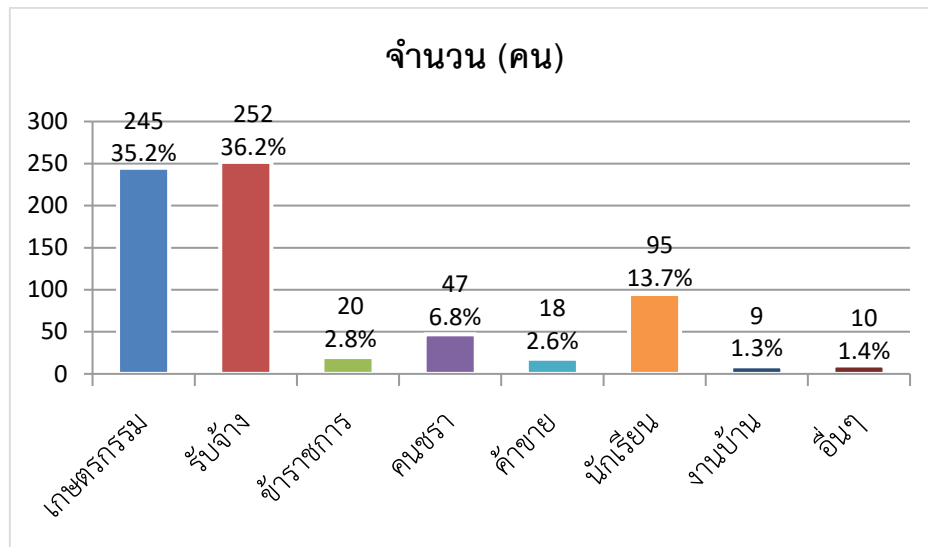
ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	481	69.1
หญิง	215	30.9
อายุ		
mean=42.55, SD.=18.77, Max=96, Min=4		
< 10 ปี	34	4.9
10-20 ปี	63	9.1
20-30 ปี	91	13.1
30-40 ปี	101	14.5
40-50 ปี	169	24.2
50-60 ปี	116	16.7
>60 ปี	122	17.5
ภูมิลำเนา		
อำเภอเมือง	425	61.1
อำเภออื่น (ผู้ป่วยส่งตัว)	271	38.9
ตาข้างที่เกิดอุบัติเหตุ		
ตาขวา	368	52.9
ตาซ้าย	321	46.1
สองข้าง	7	1.0
ระยะเวลาก่อนมาโรงพยาบาล		
ภายใน 24 ชั่วโมง	255	36.6
1-3 วัน	314	45.1
>3วัน	127	18.3
การใช้อุปกรณ์ป้องกัน		
ไม่ใช้	696	100

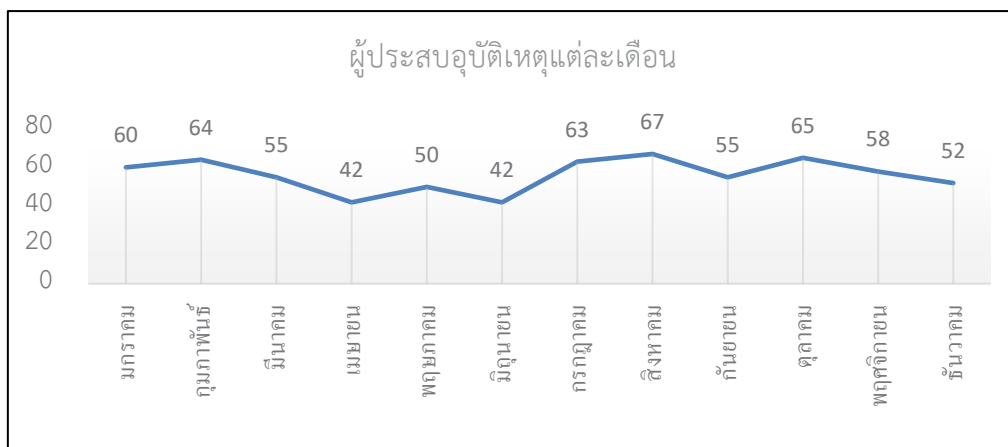

อุบัติเหตุต่อดวงตาส่วนมาก พบในวัยทำงาน โดยพบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง 252 คน ร้อยละ 36.2 เกษตรกร 245 คน ร้อยละ 35.2 ดังรูปที่ 1 เมื่อพิจารณารายเดือนพบว่า จำนวนผู้ป่วยสูงขึ้นในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ และเดือนกรกฎาคมถึงตุลาคม ดังรูปที่ 2

รูปที่ 1 แสดงสัดส่วนอาชีพที่พบอุบัติเหตุทางตา โดยพบว่า อาชีพที่พบบ่อยได้แก่ เกษตรกรรม และรับจ้าง

รูปที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยผู้ป่วยแยกเป็นรายเดือน พบว่า ผู้ป่วยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ และกรกฎาคมถึงตุลาคม

ผู้ป่วยส่วนใหญ่ได้รับการรักษาแบบผู้ป่วยนอก คิดเป็นร้อยละ 91.7 โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยปี 2566 คิดเป็น 858.63 บาทต่อคน พบผู้ป่วยที่จำเป็นต้องนอนโรงพยาบาล 58 คน ร้อยละ 8.3 มีค่าใช้จ่ายในการนอนโรงพยาบาลเฉลี่ย 12,855 บาทต่อคน ส่วนใหญ่ใช้เวลานอนโรงพยาบาลน้อยกว่า 3 วัน

ระยะเวลาเฉลี่ยในการนอนโรงพยาบาล 2.88 วัน โดยมีผู้ป่วยนอนโรงพยาบาล 30 คน ร้อยละ 51.7 ที่จำเป็นต้องได้รับการผ่าตัด ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนผู้ป่วยแบ่งตามวิธีการรักษา

การรักษา	จำนวน	ร้อยละ
การนอนโรงพยาบาล (ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยปี 2566)		
นอน รพ. (12,855 บาทต่อคน)	58	8.3
ไม่นอน รพ. (858.63 บาทต่อคน)	638	91.7
ระยะเวลาอนโรงพยาบาล		
1-3 วัน	35	60.3
4-7 วัน	18	31
มากกว่า 7	5	8.7
การผ่าตัด		
ผ่าตัด	30	51.7
ไม่ได้ผ่าตัด	28	48.3

ผลการวินิจฉัยโรคจากอุบัติเหตุทางตาที่พบมากที่สุด 4 ลำดับแรก คือ Corneal foreign body จำนวน 192 คน ร้อยละ 27.6 Conjunctival foreign body จำนวน 93 คน ร้อยละ 13.4 Eyelid laceration and foreign body จำนวน 74 คน ร้อยละ 10.6 และ Subconjunctival hemorrhage จำนวน 71 คน ร้อยละ 10.2 ดังตารางที่ 3 ผู้ป่วยส่วนใหญ่ได้รับการรักษาแบบผู้ป่วยนอก เนื่องจากการบาดเจ็บที่ไม่รุนแรง ผู้ป่วยที่จำเป็นต้องนอนรักษาในโรงพยาบาล 3 ลำดับแรก ได้แก่ Ruptured eye globe จำนวน 13 คน ร้อยละ 22.4 Traumatic hyphema จำนวน 11 คน ร้อยละ 19 และ Corneal ulcer จำนวน 10 คน ร้อยละ 17.2 ตามลำดับ สาเหตุของการบาดเจ็บส่วนมากเกิดจากการทำงาน (เจียรเหล็ก การเกษตร ตัดไม้ ตัดหญ้า และอื่นๆ) รวมกัน 421 คน ร้อยละ 60.5 ดังตารางที่ 4 ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีระดับการมองเห็นแรกรับอยู่ในช่วง 20/20 – 20/50 ร้อยละ 74.4 แต่อย่างไรก็ตามมีผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุจนสูญเสียการมองเห็น (ระดับการมองเห็น 20/800 ถึง No LP) จำนวน 36 คน ร้อยละ 5.2 ดังตารางที่ 5 และมีผู้ป่วยสูญเสียการมองเห็นถาวร 5 คน ซึ่งมีสาเหตุมาจาก ภาวะตาแตก การบาดเจ็บต่อเส้นประสาทตา และเลือดออกหลังลูกตา

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนผู้ป่วยแบ่งตามการวินิจฉัยโรค

การวินิจฉัยโรค	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ป่วยทั้งหมด		
Corneal foreign body	192	27.6
Conjunctival foreign body	93	13.4
Eyelid laceration/ Eyelid foreign body	74	10.6
Subconjunctival hemorrhage	71	10.2
Corneal abrasion	62	8.9
Eyelid contusion	44	6.3
Conjunctivitis	35	5.0
Open globe injury : Perforated cornea/ ruptured lens/	24	3.5
Lamellar laceration / Intraocular foreign body		
Traumatic mydriasis	17	2.4
Traumatic hyphema	14	2.0
Conjunctival laceration	16	2.3
Chemical injury	8	1.1
Traumatic lens dislocation / traumatic cataract	14	2.0
Corneal ulcer	15	2.2
Canalicular laceration	5	0.7
UV keratitis	6	0.9
Retinal detachment/ Commotio retinae/ Traumatic	6	0.9
optic neuropathy/ Retrobulbar hemorrhage		
ผู้ป่วยใน (IPD)		
Ruptured eye globe	13	22.4
Traumatic hyphema	11	19
Corneal ulcer	10	17.2
Eyelid laceration	7	12.1
Canalicular laceration	5	8.6
Traumatic lens subluxation	4	6.9
Retrobulbar hemorrhage	2	3.4

การวินิจฉัยโรค	จำนวน	ร้อยละ
Intraocular foreign body (IOFB)	1	1.8
Conjunctival laceration	2	3.4
Severe corneal abrasion	2	3.4
Traumatic optic neuropathy	1	1.8
อุบัติเหตุจากการทำงาน		
เจียรเหล็ก เชื่อมเหล็ก	154	22.9
ตัดหญ้า (จากเครื่องตัดหญ้า)	48	7.1
ตัดไม้	91	13.5
ตอกตะปู	6	0.9
สารเคมี	3	0.4
การเกษตร (ไถหญ้า ไบข้าว ไบอ้อย ทิ่มตา ดินเข้าตา)	119	17.2
อุบัติเหตุจากการกระแทก		
ทำร้ายร่างกาย	33	4.9
อุบัติเหตุจราจร	35	5.2
อุบัติเหตุจากการละเล่น		
การเล่นกีฬา	56	8.2
การเล่นประทัด ดอกไม้ไฟ	44	6.2
หนังสือตก	15	2.1
อุบัติเหตุจากสาเหตุอื่น		
เบียดปัสสาวะ	4	0.6
จากสัตว์ (มด,แมลง,งูเห่า,ปลา,สุนัข,แมว)	66	9.5
อื่น ๆ	22	3.4

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนผู้ป่วยแบ่งตามระดับการมองเห็นแรกรับ

ระดับการมองเห็น	ผู้ป่วยทั้งหมด		ผู้ป่วยนอนโรงพยาบาล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
20/20-20/50	518	74.4	10	17.2
20/70-20/100	86	12.4	8	13.8
20/200-20/400	39	5.6	16	27.6

ระดับการมองเห็น	ผู้ป่วยทั้งหมด		ผู้ป่วยนอนโรงพยาบาล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
20/800-HM	30	4.3	18	31
LP-No LP	6	0.9	3	5.2
ประมึนไม่ได้	17	2.4	3	5.2

สรุปผลการวิจัย

พบผู้ป่วยอุบัติเหตุทางตาทั้งหมด 696 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายวัยทำงาน อายุเฉลี่ย 42.55 ปี รักษาแบบผู้ป่วยนอกร้อยละ 91.7 ประกอบอาชีพรับจ้าง และเกษตรกรรมเป็นหลัก การวินิจฉัยโรคที่พบมากที่สุด คือ สิ่งแปลกปลอมที่กระจกตา สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ ที่พบมากที่สุดเกิดจากการทำงาน ได้แก่ การเจียรเหล็ก การเกษตร ตัดไม้ และ ตัดหญ้า ผู้ป่วยนอนโรงพยาบาลได้รับการวินิจฉัยภาวะตาแตก ร้อยละ 22.4 มีผู้ป่วยที่ระดับการมองเห็นแย่กว่า 20/400 36 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 โดยผู้ป่วยทั้งหมดไม่ได้มีการใส่อุปกรณ์ป้องกันขณะทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า มีผู้ป่วยอุบัติเหตุทางตาที่ได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลอำนาจเจริญทั้งหมด 696 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และมีสาเหตุสัมพันธ์กับการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของโรงพยาบาลธรรมศาสตร์ โรงพยาบาลมุกดาหาร โรงพยาบาลสงขลา โรงพยาบาลลำพูน และโรงพยาบาลมหาราชเชียงใหม่⁽⁴⁻⁸⁾ เนื่องจากเพศชายมีลักษณะการทำงานที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุทางตามากกว่า โดยช่วงอายุที่พบบ่อย ได้แก่ อายุ 40-50 ปี ร้อยละ 24.2 และประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง ร้อยละ 71.4 สอดคล้องกับโรงพยาบาลมุกดาหาร ซึ่งอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน และประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่จะแตกต่างจากการศึกษาอื่น ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 30-40 ปี^(4,5,7,8)

อุบัติเหตุต่อดวงตาที่เกิดจากการทำงาน ที่พบมากที่สุด ได้แก่ การเจียรเหล็ก รองลงมา ได้แก่ การเกษตร ซึ่งสัมพันธ์กับอาชีพของผู้ป่วย ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และเกษตรกรรม นอกจากนี้หากพิจารณาจำนวนผู้ป่วยที่เกิดอุบัติเหตุแยกเป็นรายเดือน จะพบว่า ผู้ป่วยจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ และกรกฎาคมถึงตุลาคม อธิบายได้ว่า ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเกี่ยวเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร และเตรียมพร้อมเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดอำนาจเจริญ ไม่ว่าจะเป็นข้าว และมันสำปะหลัง⁽⁹⁾ ทำให้มีโอกาสเกิดอุบัติเหตุทางตาที่เกิดจาก

การทำงานทางเกษตรกรรม (ทำนา ทำสวน ตัดไม้) ในช่วงเวลาดังกล่าวมากขึ้น ซึ่งรวมแล้วมากถึงร้อยละ 30.7 มากกว่าการเจ็บร้อลซึ่งพบร้อยละ 22.9

การวินิจฉัยที่พบมากที่สุด คือ สิ่งแปลกปลอมที่กระจกตา ร้อยละ 27.6 โดยสิ่งแปลกปลอมที่กระจกตานั้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการเจ็บร้อลโดยไม่ได้ใส่อุปกรณ์ป้องกัน สัมพันธ์กับผลการศึกษาของโรงพยาบาลธรรมศาสตร์ ซึ่งผู้ป่วยในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ไม่มีการสูญเสียการมองเห็น และรับการรักษาแบบผู้ป่วยนอก

มีผู้ป่วยอุบัติเหตุต่อดวงตาที่จำเป็นต้องนอนโรงพยาบาล 58 คน ร้อยละ 8.3 การวินิจฉัยหลัก ได้แก่ ภาวะตาแตก เลือดออกในช่องน้าม่านตา และกระจกตาติดเชื้อ สอดคล้องกับโรงพยาบาลลำพูน⁽⁵⁾ ซึ่งผู้ป่วยที่ได้นอนโรงพยาบาลส่วนใหญ่ ได้แก่ ผู้ป่วยที่ภาวะตาแตกและเลือดออกในช่องน้าม่านตา ทั้งนี้เนื่องจากภาวะดังกล่าวค่อนข้างรุนแรง มีความจำเป็นต้องได้รับการผ่าตัด และต้องเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อน

ผู้ป่วยที่ต้องนอนโรงพยาบาลส่วนใหญ่มีระดับการมองเห็นแรกรับอยู่ในระดับต่ำกว่า 20/400 คิดเป็นร้อยละ 36.2 อย่างไรก็ตาม หลังการรักษาพบผู้ป่วยสูญเสียการมองเห็นถาวร 5 คน ร้อยละ 8.6 ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ป่วยที่รักษาแบบผู้ป่วยนอก ที่ส่วนใหญ่ระดับการมองเห็นดีกว่าหรือเท่ากับ 20/400 ถึงร้อยละ 92.4 ซึ่งเกิดจากความรุนแรงของการบาดเจ็บในผู้ป่วยที่นอนโรงพยาบาลมีความรุนแรงมากกว่า โดยสาเหตุของการบาดเจ็บของผู้ป่วยในกลุ่มนี้มักสัมพันธ์กับการตัดไม้ ตัดหญ้า ตกตะปูล และอุบัติเหตุจราจร โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และลำพูน^(5,8)

การศึกษาเกี่ยวกับอุบัติการณ์การเกิดอุบัติเหตุต่อดวงตาของแต่ละโรงพยาบาลมีประโยชน์อย่างมากในการเตรียมความพร้อมในการตั้งรับผู้ป่วย รวมทั้งการวางแผนป้องกันเชิงรุกของชุมชน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ส่วนใหญ่จะเป็นการบาดเจ็บต่อดวงตาที่ไม่รุนแรง แต่หากคำนวณค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการรักษาโดยรวมถือว่ามีมูลค่าสูง ดังนั้น หากนำข้อมูลจากการวิจัยนี้ไปใช้ในการรณรงค์ป้องกันให้ความรู้กับคนในชุมชน รวมถึงให้ความรู้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการรักษาเบื้องต้นในกลุ่มโรคที่พบบ่อยและโรคที่ควรพิจารณาส่งต่อจะมีประโยชน์อย่างมาก เช่น รณรงค์ให้คนในชุมชนใส่แว่นตาป้องกันดวงตาขณะทำการเกษตร เจ็บร้อล ตัดหญ้า หรือรับจ้างต่างๆ จัดโครงการให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ เพื่อที่จะได้ลดอุบัติการณ์ และความสูญเสียการมองเห็น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

งานวิจัยที่ได้จากการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ในบริบทของแต่ละโรงพยาบาลมีความสำคัญมากในการวางแผนการรักษาให้คุ้มค่าคุ้มทุนที่สุด ควรมีการวิเคราะห์รายโรค จัดทำแนวทาง และประเมินหลังมีการใช้แนวทางร่วมกันกับหน่วยงานต่างๆ ถึงผลสัมฤทธิ์ ปัญหา และอุปสรรคจากการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ แพทย์หญิงอุไรวรรณ จันรรจ์สิริ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลอำนาจเจริญ และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลอำนาจเจริญที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

1. Ng JK, Lau O. Traumatic Glaucoma. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2023 [cited 2023 Aug 7]
2. Négrel AD, Thylefors B. The global impact of eye injuries. *Ophthalmic Epidemiol.* 1998 Sep; 5(3): 143–69.
3. Feist RM, Farber MD. Ocular trauma epidemiology. *Arch Ophthalmol.* 1989 Apr;107(4):503–4
4. Wongchaikunakorn N, Kittanthong A. Evaluating ocular trauma by ocular trauma score in Songklanagarind Hospital. *Journal of Health Science and Medical Research (JHSMR).* 2005 Apr 1; 23.
5. อุปโยคิน ก. การศึกษาผู้ป่วยอุบัติเหตุทางตาที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลลำพูน. *เชิงรายเวชสาร.* 2019 Dec 31; 11(2): 60–6.
6. Srinagarind Medical Journal [Internet]. [cited 2023 Jun 9]. Available from: http://www.smj.ejnal.com/e-journal/showdetail/?show_preview=T&art_id=2141
7. วงศกิตติรักษ์ ร, รัตนนิเวศน์ น. อุบัติเหตุทางตาในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. *Eye South East Asia.* 2011; 6(1): 18–26.
8. Choovuthayakorn J, Worakriangkrai V, Patikulsila D, Watanachai N, Kunavisarut P, Chaikitmongkol V, et al. Epidemiology of Eye Injuries Resulting in Hospitalization, a Referral Hospital-Based Study. *Clin Ophthalmol.* 2020 Jan 6; 14: 1–6.
9. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดอำนาจเจริญ. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงพื้นที่ จ.อำนาจเจริญ เปิดงานรณรงค์การถ่ายทอดเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวให้ปฏิบัติได้จริง (8/2/66). [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 12 ตุลาคม 2566]; เข้าถึงได้จาก: <https://www.opsmoac.go.th/amnatcharoen-news-preview-451991791386>